

Проаналізувавши причини кризового фінансового стану ЧЛГЗ було зроблено наступні висновки:

1. Підприємство має труднощі з виходом своєї продукції в інші регіони України у зв'язку з відсутністю ефективної збутової політики.

2. Підприємство не займається активними заходами рекламного характеру, що зумовлює низьку поінформованість населення щодо якості та асортименту лікєро-горілочаних виробів.

3. Підприємство потребує активної державної підтримки для покращення своєї діяльності, яка сприятиме її розвитку та виходу на міжнародні ринки.

Можна виділити наступні шляхи покращення фінансового стану ЧЛГЗ:

1. Розробити схоже Положення як АРК [2] для підприємств лікєро-горілочаних виробів України, яке дасть можливість покрити збитки та вийти на позитивний фінансовий результат за рахунок дотацій.

2. Активізація рекламної діяльності, спрямованої на потенційного споживача, що дасть можливість збільшити попит і товарообіг продукції.

3. Зменшити адміністративні витрати підприємства за рахунок зменшення апарату управління, середньооблікова чисельність працівників 104 чол. з них 6 чол. – працівники бухгалтерії, згідно Міжгалузевим нормативам [3] приймається значення 4 чол.

В результаті аналізу було зроблено висновок, що для покращення фінансово-господарського стану ЧЛГЗ необхідно здійснити ґрунтовний системний аналіз щодо діяльності підприємства, розробити Положення, запустити рекламу, зменшити адміністративні витрати з метою покриття збитків, забезпечити вихід на міжнародну арену в конкурентних умовах господарювання та збільшити конкурентоздатність вітчизняних товаровиробників.

Література: 1. Офіційний сайт Державного комітету статистики України [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.ukrstat.gov.ua/>

2. Положення про порядок економічного стимулювання підприємств —виробників підакцизних товарів в Автономній Республіці Крим [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.rada.crimea.ua/textdoc/ua/5/act/1381-5-09-p.pdf>

3. Міжгалузеві нормативи чисельності працівників бухгалтерського обліку, затв. Наказом Міністерства праці та соціальної політики України від 26.09.2003 № 269.

ОСОБЛИВОСТІ ВИЗНАЧЕННЯ ЕФЕКТИВНОСТІ ФУНКЦІОНУВАННЯ ВУГЛЕДОБУВНИХ ПІДПРИЄМСТВ УКРАЇНИ

Дробот Я. В., к.е.н., доц., доцент ЦЗВФН Дніпропетровського національного університету ім. О. Гончара, м. Дніпропетровськ, Україна.

Льїнський В. В., асистент кафедри менеджменту виробничої сфери ДВНЗ «Національний гірничий університет», м. Дніпропетровськ, Україна.

В класичному розумінні економічна категорія «ефективність» визначається як відношення корисного ефекту (результату) до витрат на його одержання.

Серед існуючих наукових підходів до визначення категорії «економічної ефективності» найбільш поширеними є витратний та ресурсний підходи.

Витратний підхід відображає ефект, одержаний на кожну одиницю сукупних витрат.

Ресурсний підхід характеризує ефективність використання відповідних видів ресурсів: матеріальних, фінансових, трудових, інформаційних.

В економічній науці існують і деякі інші підходи визначення ефективності, які відрізняються від класичного визначення «економічної ефективності». Серед них слід відзначити підхід Ю.П. Сурміна [1], який пропонує вважати критерієм ефективності досягнення встановлених цілей виробничою системою (підприємством). Л.І. Федулова [2] трактує «ефективність» як оптимальне співвідношення задоволеності потреб певних груп.

Н.П. Іващенко [3] в якості критерія ефективності функціонування наводить досягнення певного результату з використанням мінімальних засобів (принцип мінімізації).

Крім того сама ефективність має різновиди: економічна, соціальна, організаційна, технологічна, правова, психологічна, політична, етична, екологічна [4]. Існують і інші класифікації ефективності за часом, залежно від мети підприємства, від методу формування та за іншими ознаками.

Кожний з існуючих видів ефективності надає окрему характеристику ефективності функціонування підприємства, але найбільш поширеним підходом до визначення ефективності є її класичне трактування.

З наукової точки зору викладені підходи до визначення категорії «економічна ефективність» є безумовно вірними, але специфічні умови функціонування вугільної промисловості, а саме планово-збитковий характер діяльності більшості підприємств галузі впродовж всього часу її існування, вимагають обґрунтування критерію оцінки ефективності функціонування її заздалегідь збиткових суб'єктів.

Кризове положення галузі обумовлено великою кількістю причин організаційного, виробничого й економічного характеру, основні з яких викладено у Енергетичній стратегії України до 2030 року [5], але найголовнішою з них є практично відсутність фінансування реконструкції та капітального будівництва шахт.

Формуючи власну систему показників оцінки ефективності діяльності підприємств вугільної промисловості, можна взяти до уваги точку зору Т. Петровської [6], яка в якості критеріїв ефективності обирає раціональне відпрацювання запасів родовища шляхом об'єднання шахт, але таке об'єднання не є панацеєю та і не завжди є як доцільним, так і фізично можливим через відсутність технічних і технологічних передумов об'єднання шахтних полів або навіть відсутність сусідніх шахт взагалі.

Виходячи з існуючих реалій, що з 167 діючих вугільних шахт тільки шість є прибутковими, слід визначити, що без фінансової підтримки з боку держави або приватного інвестора їх подальше функціонування і здійснення навіть простого процесу відтворення на цих шахтах є неможливим.

Тому, очевидно, обґрунтовуючи критерій ефективності в умовах збиткового функціонування вугільних шахт повинна ставитися за мету оцінка ефективності (доцільності) виділення фінансових коштів на розвиток і підтримку тієї чи іншої шахти.

Автори цих тезисів, не спростовуючи вірність існуючих класичних підходів до визначення економічної ефективності, пропонують оцінювати ефективність функціонування збиткових вугільних шахт шляхом порівняння кількості додатково виділених коштів на

розвиток збиткового підприємства з абсолютною величиною зниження збитку цим підприємством завдяки використанню цих коштів.

Таким чином, критерієм ефективності функціонування завідомо збиткового вугледобувного підприємства правомірно вважати перевищення абсолютного зниження розміру збитковості над абсолютною кількістю коштів, що додатково або у вигляді цільового фінансування виділяються на розвиток цього підприємства.

Неможливість дотримання цієї умови визначає недоцільність подальшого фінансування вугільної шахти і є передумовою її закриття і ліквідації.

- Література:** 1. Сурмин Ю. П. Теория систем и системный анализ: Учеб. пособие. – К.: МАУП, 2003. – 368 с.
2. Федуллова Л.І. Менеджмент організацій: Підручник. – К.: Либідь, 2003. – 448 с.
3. Иващенко Н.П. Экономика фирмы: Учебник. – М.: ИНФРА, 2006. – 528 с.
4. Покропивний С.Ф. Економіка підприємства: Підручник. – К.: КНЕУ, 2003. – 608 с.
5. Энергетична стратегія України на період до 2030 року // Схвалена розпорядженням Кабінету Міністрів України від 15 березня 2006 р. №145-рб.
6. Петровська Т. Світовий досвід реструктуризації вугільної галузі / Т. Петровська // Формування ринкової економіки в Україні. – 2009. – Вип. 19. – С. 408-412.

ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНІ ОСНОВИ АНТИКРИЗОВОГО УПРАВЛІННЯ ПІДПРИЄМСТВОМ

Еш С.М., ст. викладач кафедри фінансів НУХТ, м. Київ, Україна

Для підприємства, яке функціонує в умовах ринкової економіки, економічний стан є віддзеркаленням ефективності його діяльності та досконалості діючого менеджменту. Саме це вимагає особливої уваги до фінансів підприємства, необхідності проведення аналізу його стану, який слугує індикатором стійкості підприємства та сприяє своєчасному впровадженню антикризових заходів.

На практиці з кризою, як правило, ідентифікують загрозу неплатоспроможності та банкрутства підприємства. В інших випадках кризу розуміють як процес, що включає фази розвитку від зниження рентабельності і обсягів прибутку (перша фаза) до критичного порогу – банкрутства (четверта фаза). Проміжні фази (друга і третя) характеризується збитковістю і виснаженням або відсутністю резервних фондів для підтримки нормального режиму роботи підприємства [1, с. 69]. Криза завжди призводить до втрати потенціалу підприємства, загрожує його платоспроможності та подальшому існуванню як суб'єкта господарювання.

З метою попередження та вчасного впливу на кризові явища у діяльності підприємства необхідно відстежувати симптоми кризи, своєчасно виявити початкове економічне явище, що сигналізує про появу перших ознак кризи на підприємстві. До загальних ознак можна віднести такі як: зменшення прибутків і рентабельності в динаміці, скорочення попиту на продукцію підприємства, зростання собівартості, тенденція до зростання «точки беззбитковості» тощо [2, с. 195].

Виявлення симптомів кризи є недостатнім для ефективного запобігання негативному сценарію розвитку ситуації. Обов'язковим є виявлення причин виникнення кризи із